

Nr 28

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om ändrad lydelse av 2 och 5 §§ förordningen den 27 mars 1953 (nr 95) om Konungariket Sveriges stadshypotekskassa och om stadshypoteksföreningar, m. m.; given Stockholms slott den 20 december 1957.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att *dels* antaga härvid fogade förslag till

1) förordning om ändrad lydelse av 2 och 5 §§ förordningen den 27 mars 1953 (nr 95) om Konungariket Sveriges stadshypotekskassa och om stadshypoteksföreningar; samt

2) förordning om ändrad lydelse av 2 § förordningen den 27 mars 1953 (nr 97) om Svenska bostadskreditkassan och om bostadskreditföreningar; *dels ock* bifalla de förslag i övrigt, om vilkas avlåtande till riksdagen förredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

G. E. Sträng

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås en höjning av grundfonden för Konungariket Sveriges stadshypotekskassa från 400 till 525 miljoner kronor samt av grundfonden för Svenska bostadskreditkassan från 80 till 110 miljoner kronor.

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 2 och 5 §§ förordningen den 27 mars 1953 (nr 95) om Konungariket Sveriges stadshypotekskassa och om stadshypoteksföreningar

Härigenom förordnas, att 2 och 5 §§ förordningen den 27 mars 1953 om Konungariket Sveriges stadshypotekskassa och om stadshypoteksföreningar¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

Nuvarande lydelse:

2 §.

Såsom grundfond för kassan ställer staten genom fullmäktige i riksgäldskontoret till förfogande svenska statens tre och en halv procent obligationer, ouppsägbara från innehavarens sida, till ett nominellt belopp av *fyrhundra* miljoner kronor.

Grundfundsobligationerna fortfara — — — äro fullgjorda.

5 §.

De obligationer, — — — fastställd amortering.

Obligationslån skall — — — låneavtalet bestämd.

Därest grundfonden skulle genom förluster, som uppkommit på kassans rörelse i dess helhet, nedgå till *trehundraåttiofem* miljoner kronor, må kassan icke upptaga nytt lån med mindre Konungen lämnar tillstånd därtill. Om grundfonden av sådan anledning skulle nedgå till *trehundra-sjuttiofem* miljoner kronor, må nytt lån icke upptagas med mindre riksdagen på Konungens framställning det medger.

Finner kassans — — — anmälan därom.

Föreslagen lydelse:

2 §.

Såsom grundfond för kassan ställer staten genom fullmäktige i riksgäldskontoret till förfogande svenska statens tre och en halv procent obligationer, ouppsägbara från innehavarens sida, till ett nominellt belopp av *femhundra* miljoner kronor.

Grundfundsobligationerna fortfara — — — äro fullgjorda.

5 §.

De obligationer, — — — fastställd amortering.

Obligationslån skall — — — låneavtalet bestämd.

Därest grundfonden skulle genom förluster, som uppkommit på kassans rörelse i dess helhet, nedgå till *femhundra* miljoner kronor, må kassan icke upptaga nytt lån med mindre Konungen lämnar tillstånd därtill. Om grundfonden av sådan anledning skulle nedgå till *femhundra* miljoner kronor, må nytt lån icke upptagas med mindre riksdagen på Konungens framställning det medger.

Finner kassans — — — anmälan därom.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1958.

Senaste lydelse av 2 och 5 §§ se 1956:145.

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 2 § förordningen den 27 mars 1953 (nr 97) om Svenska bostadskreditkassan och om bostadskreditföreningar

Härigenom förordnas, att 2 § förordningen den 27 mars 1953 om Svenska bostadskreditkassan och om bostadskreditföreningar¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

Nuvarande lydelse:

2 §.

Såsom grundfond för kassan ställer staten genom fullmäktige i riksgäldskontoret till förfogande svenska statens fyra och en halv procent obligationer, ouppsägbara från innehavarens sida, till ett nominellt belopp av *åttio* miljoner kronor.

Grundfundsobligationerna fortfara
— — — äro fullgjorda.

Föreslagen lydelse:

2 §.

Såsom grundfond för kassan ställer staten genom fullmäktige i riksgäldskontoret till förfogande svenska statens fyra och en halv procent obligationer, ouppsägbara från innehavarens sida, till ett nominellt belopp av *ett-hundratio* miljoner kronor.

Grundfundsobligationerna fortfara
— — — äro fullgjorda.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1958.

¹ Senaste lydelse av 2 § se 1956: 146.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 20 de-
cember 1957.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDELL, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, KJELLIN, JOHANSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler fråga om *höjning av grundfonden för Konungariket Sveriges stadshypotekskassa, m. m.* samt anför därvid följande.

I 2 § förordningen den 27 mars 1953 (nr 95) om Konungariket Sveriges stadshypotekskassa och om stadshypoteksföreningar, sådan paragrafen lyder enligt förordningen den 27 april 1956, nr 145, stadgas, att staten genom fullmäktige i riksgäldskontoret till förfogande såsom grundfond för kassan ställer svenska statens 3 1/2 procent obligationer, uppsägbara från innehavarens sida, till ett nominellt belopp av 400 miljoner kronor.

Enligt 5 § tredje stycket i dess lydelse jämlikt förenämnda förordning den 27 april 1956 må kassan, därest grundfonden genom på kassans rörelse i dess helhet uppkomna förluster skulle nedgå till 385 miljoner kronor, icke upptaga nytt lån med mindre Kungl. Maj:t därtill lämnar tillstånd. Om grundfonden av sådan anledning skulle nedgå till 375 miljoner kronor, må nytt lån icke upptagas med mindre riksdagen på framställning av Kungl. Maj:t det medger.

Vidare stadgas i 3 §, att sammanlagda beloppet av kassans utelöpande obligationer icke må uppgå till mera än tio gånger beloppet av grundfonden.

Enligt 2 § förordningen den 27 mars 1953 (nr 97) om Svenska bostadskreditkassan och om bostadskreditföreningar, sådan paragrafen lyder enligt förordningen den 27 april 1956, nr 146, ställer staten genom fullmäktige i riksgäldskontoret till förfogande såsom grundfond för kassan svenska statens 4 1/2 procent obligationer, uppsägbara från innehavarens sida, till ett nominellt belopp av 80 miljoner kronor. Enligt 3 § må sammanlagda beloppet av kassans utelöpande obligationer icke uppgå till mera än tio gånger beloppet av grundfonden.

I gemensam skrivelse den 31 oktober 1957 har styrelserna för Konungariket Sveriges stadshypotekskassa och Svenska bostadskreditkassan hemställt om ökning av kassornas grundfonder. För stadshypotekskassans del begäres i skrivelsen att grundfondens belopp måtte höjas med 125 miljoner kronor till 525 miljoner kronor samt att 5 § tredje stycket i förordningen den

27 mars 1953, nr 95, måtte ändras på så sätt, att de där angivna gränserna höjes från 385 miljoner till 510 miljoner kronor respektive från 375 miljoner till 500 miljoner kronor. I fråga om bostadskreditkassan hemställas att grundfondens belopp måtte höjas med 30 miljoner kronor till 110 miljoner kronor. Styrelserna har därvid framhållit, att kassornas upplåningsrätt mot obligationer för närvarande vore begränsad till 4 000 miljoner respektive 800 miljoner kronor. Stadshypotekskassans obligationsskuld, som den 31 december 1956 utgjorde 3 268 miljoner kronor, hade den 30 september 1957 stigit till 3 810 miljoner kronor. Motsvarande siffror för bostadskreditkassan var 586 respektive 716 miljoner kronor. Den outnyttjade upplåningsrätten mot obligationer utgjorde följaktligen sistnämnda dag 190 miljoner kronor för stadshypotekskassan och 84 miljoner kronor för bostadskreditkassan.

Den närmare utvecklingen under senare år beträffande kassornas obligationsskulder och låneverksamhet redovisas av styrelserna i följande sammanställningar.

Stadshypotekskassan

31/12	Utlämnade obligationer milj. kr.	Nettobelopp utelöpande obligationer milj. kr.	År	Nettoökning av utestående hypotekslån milj. kr.
1951.....	2 123	2 058	1951	169
1952.....	2 262	2 192	1952	135
1953.....	2 441	2 363	1953	177
1954.....	2 657	2 574	1954	201
1955.....	3 021	2 933	1955	360
1956.....	3 365	3 268	1956	337
1957, 30/9	3 913	3 810	1957, 1/1—30/9	543

Bostadskreditkassan

31/12	Utlämnade obligationer milj. kr.	Nettobelopp utelöpande obligationer milj. kr.	År	Nettoökning av utestående sekundärlån milj. kr.
1951.....	372	359	1951	43,4
1952.....	425	388	1952	32
1953.....	464	425	1953	44,5
1954.....	484	441	1954	18
1955.....	561	515	1955	74,7
1956.....	631	586	1956	74,3
1957, 30/9	765	716	1957, 1/1—30/9	135,6

Till belysning av frågan i vad mån den återstående upplåningsrätten, 190 miljoner respektive 84 miljoner kronor, kan anses tillfyllest för att möta de anspråk, som under den närmaste tiden kan komma att ställas på stadshypoteks- och bostadskreditinstitutionerna, uttalar styrelserna följande.

Det är givetvis icke möjligt att med någon större grad av säkerhet bilda sig en uppfattning om de låneökningar, som kassornas rörelser kunna resultera i under den närmaste framtiden. Med hänsyn till de betydande balanser inneiggande beviljade låneansökningar, som kassorna — oaktat den under innevarande år osedvanligt stora utlåningsverksamheten — till följd av läget på kapitalmarknaden ännu icke kunnat effektuera, och med beaktande av den i övrigt rådande situationen i fråga om finansieringen av bostadsbyggandet, synas kassorna dock böra vara beredda att tills vidare möta låneanspråk av i stort sett samma omfattning som under de senaste åren. Under sådana förhållanden måste de kvarstående upplåningsmarginalerna anses otillräckliga.

Beträffande storleken av de belopp, med vilka grundfonderna bör ökas, uttalar styrelserna, att ökningen icke synes böra fastställas till mindre belopp än 125 miljoner kronor för stadshypotekskassan och 30 miljoner kronor för bostadskreditkassan. Styrelserna hänvisar till de synpunkter, som styrelserna i tidigare framställningar om fondökningar givit uttryck åt. Sålunda hade styrelserna i sådana sammanhang framhållit, att styrelserna vore väl medvetna om kraven på en stram kreditpolitik, men samtidigt ansett sig böra understryka, att låneanspråken på stadshypoteks- och bostadskreditinstitutionerna i främsta rummet vore beroende av omfattningen av det bostadsbyggande, som statsmakterna efter prövning ur bostadspolitiska utgångspunkter funne vara av den angelägenhetsgrad, att det borde givas utrymme i investeringsplanerna. Styrelserna hade vidare framhållit, att en höjning av grundfonderna endast skapade formella förutsättningar för en ökad obligationsutgivning och sålunda icke i och för sig beredde institutionerna vidgade kreditgivningsmöjligheter. Kreditgivningens omfattning och inriktning vore beroende av andra faktorer. Slutligen hade styrelserna även uttalat, att det ur olika synpunkter syntes önskvärt, att frågan om storleken av grundfonderna icke skulle behöva prövas med alltför korta mellanrum. Dessa uttalanden ägde enligt styrelsernas uppfattning tillämpning jämväl beträffande de nu aktuella höjningarna.

Över framställningen har, efter remiss, yttranden avgivits av *fullmäktige i riksbanken*, *fullmäktige i riksgäldskontoret* samt *bank- och fondinspektionen*. Samtliga remissinstanser har härvid förklarat sig icke ha något att erinra mot den föreslagna höjningen av grundfondernas belopp. Fullmäktige i riksbanken framhåller, med hänvisning till vad fullmäktige understrukit i yttrande över tidigare framställningar om ökning av kassornas grundfonder, att en höjning av dessa allenast innebär att formella förutsättningar skapas för instituten att öka sin på obligationer grundade upplåning och därmed sin kreditgivning. Även fullmäktige i riksgäldskontoret beaktar särskilt nyssnämnda synpunkt. — Vid det av fullmäktige i riksbanken avgivna yttrandet har fogats en reservation av herr Rubbestad, som förordat att den föreliggande framställningen avslås.

Departementschefen. De båda hypoteksinrättningarnas upplåning och därpå baserade kreditgivning har utvecklats på ett sådant sätt sedan 1956 års riksdag beslöt höja grundfondsbeloppen att de återstående upplåningsmarginalerna får bedömas såsom otillräckliga. En ytterligare ökning av kassornas grundfonder är därför enligt min mening motiverad.

I likhet med vad som skett vid de tillfällen då frågan om fondökning tidigare varit föremål för statsmakternas prövning bör här framhållas, att anordningen med statliga grundfundsobligationer i förevarande sammanhang allenast har betydelse för hypoteksinrättningarnas formella möjligheter till upplåning mot obligationer. I fråga om den faktiska upplåningen och den därpå grundade kreditgivningen har de båda kassorna självfallet att även i fortsättningen inrikta sig efter den allmänna kreditpolitiken.

Jag tillstyrker sålunda den av kassornas styrelser påyrkade ökningen av grundfonderna, stadshypotekskassans grundfond från 400 till 525 miljoner kronor och bostadskreditkassans grundfond från 80 till 110 miljoner kronor. I anslutning till en höjning av stadshypotekskassans grundfondsbelopp bör de gränser, som anges i 5 § förordningen om Konungariket Sveriges stadshypotekskassa och om stadshypoteksföreningar och vid vilka särskilt tillstånd för stadshypotekskassan att upptaga nytt lån blir erforderligt, bestämmas till 510 miljoner respektive 500 miljoner kronor. Därest riksdagen biträder förslaget om höjning av grundfonderna, torde riksdagen samtidigt böra besluta att obligationer i vederbörlig ordning skall ställas till kassornas förfogande.

Föredragande departementschefen hemställer härefter, att Kungl. Maj:tt måtte genom proposition föreslå 1958 års riksdag att

dels antaga inom finansdepartementet upprättade förslag till

1) *förordning om ändrad lydelse av 2 och 5 §§ förordningen den 27 mars 1953 (nr 95) om Konungariket Sveriges stadshypotekskassa och om stadshypoteksföreningar; samt*

2) *förordning om ändrad lydelse av 2 § förordningen den 27 mars 1953 (nr 97) om Svenska bostadskreditkassan och om bostadskreditföreningar;*

dels ock besluta

1) att staten skall, för ökning av Konungariket Sveriges stadshypotekskassas grundfond, genom fullmäktige i riksgäldskontoret ställa till förfogande svenska statens tre och en halv procent obligationer, uppsägbara från innehavarens sida, till ett nominellt belopp av etthundratjugufem miljoner kronor med rätt för kassan att i enlighet med de i förordningen om Konungariket Sveriges stadshypotekskassa och om stadshypoteksföreningar givna bestämmelserna taga obligationerna i anspråk; samt

2) att staten skall, för ökning av Svenska bostadskreditkassans grundfond, genom fullmäktige i riksgäldskontoret ställa till förfogande svenska statens fyra och en halv procent obligationer, ouppsägbara från innehavarens sida, till ett nominellt belopp av trettio miljoner kronor med rätt för kassan att taga obligationerna i anspråk i enlighet med bestämmelserna i förordningen om Svenska bostadskreditkassan och om bostadskreditföreningar.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Åke Sanell